

VGR Analys 2021:21
Koncernkontoret
2021-05-11

Coronapandemins effekter på kultursektorn i Västra Götaland

Förord

Sedan mars 2020 har kultursektorn drabbats av Covid-19 pandemin med inställda konserter, utställningar, evenemang, stängda institutioner och rådande osäkerhet kring restriktionerna och kulturens återhämtning efter pandemin. Denna rapport beskriver pandemins effekter på kultursektorn i Västra Götaland. En viktig källa till denna är Myndigheten för kulturanalys rapport *En översyn av pandemins effekter inom kulturområdet*. Den beskriver hur pandemin har bidragit till kortsiktiga problem, utan även förstärkt strukturella utmaningar inom kulturområdet. Utifrån Kulturanalys kartläggning identifieras tre huvudproblem:

- 1) minskat och förändrat kulturutbud,
- 2) intäkts- och inkomstbortfall och andra ekonomiska konsekvenser samt
- 3) ökad osäkerhet om kulturens framtid.

Denna rapport följer samma disposition avseende huvudproblemen och presenterar dessutom relevant statistik för Västra Götaland, samt analys som är grundad på andra rapporter, såsom årsrapporteringarna från kulturverksamheter med ett långsiktigt uppdrag eller uppdragsbaserat verksamhetsstöd från Västra Götalandsregionens kulturnämnd. Dessutom beskrivs resultaten av de statliga och regionala krisåtgärderna för Västra Götaland.

I kapitel 1 beskrivs hur publiksbegränsningar och restriktionerna har lett till ett minskat och förändrat kulturutbud samt minskat kulturbesök och deltagande i kulturaktiviteter. Kapitel 2 handlar om de ekonomiska konsekvenserna för kultursektorn i Västra Götaland, både för det fria kulturlivet, för civilsamhällets kulturverksamhet och för de regionala kulturinstitutionerna. Vidare beskrivs i kapitel 2 hur pandemin har påverkat sysselsättningen negativt. Kapitel 3 beskriver kort kultursektorns osäkra framtid. Till sist beskriver kapitel 4 resultaten av de statliga stödpaketerna och de regionala krisinsatserna för Västra Götaland.

Innehåll

Sammanfattning	5
1. Minskat och förändrat kulturutbud samt deltagande.....	7
1.1 Minskat kulturutbud och deltagande.....	7
1.2 Förändrat kulturutbud	9
2. Ekonomiska konsekvenser.....	11
2.1 Ekonomiska konsekvenser för kultursektorn.....	11
2.2 Ekonomiska konsekvenser för de regionala kulturinstitutionerna i kultursamverkansmodellen	13
2.3 Stor nedgång i sysselsättning	15
3. Ökad osäkerhet om kulturens framtid.....	17
4. Statliga och regionala krisinsatser för kultursektorn i Västra Götaland	19
4.1 Resultat av de statliga ekonomiska krisinsatserna för kultursektorn i Västra Götaland	19
4.2 Västra Götalandsregionens krisinsatser för kultursektorn	22

Figurförteckning

Figur 1: Antalet anställda inom konstnärlig och kulturell verksamhet i Västra Götaland (SNI-kod 90) 2011 - 2020. Källa: SCB.....	15
Figur 2: Antalet arbetsställen inom konstnärlig och kulturell verksamhet i Västra Götaland (SNI-90). Källa: SCB.....	16
Figur 3: Antalet öppet arbetslösa och sökande i program registrerade på Arbetsförmedlingen Kultur och Media i Västra Götaland från och med jan 2019 till och med mars 2021, åldern 16-64 år. Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik	16

Tabellförteckning

Tabell 1: Förändring i antalet föreställningar, utställningar, studietimmar och arrangemang i Västra Götaland 2020 jämfört med 2019	7
---	---

Tabell 2: Förändring i antalet besök och deltagare i Västra Götaland 2020 jämfört med 2019.....	8
Tabell 3:Omsättning inom kultur/nöje/fritid i miljoner kronor 2019 och 2020, förändring i miljoner kronor och utveckling i procent. Avser hela Sverige. Källa: Myndigheten för kulturanalys och SCB.....	11
Tabell 4: Totalt ekonomiskt resultat och antal anställda för 26 verksamheter i kultursamverkansmodellen, 2019, 2020 och förändring.....	14
Tabell 5: Antalet verksamhetsställen per storleksklass efter antal anställda 2019 och 2020 samt förändring i antalet. Källa: SCB	16
Tabell 6: Utfallet av de statliga krisstöden för Sverige och Västra Götaland apr 2020 - maj 2021.....	19

Sammanfattning

Som följd av publik- och deltagarbegränsningarna för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som infördes den 11 mars 2020 för att minska smittspridningen, har kultursektorn i Västra Götaland drabbats enormt hårt. Utifrån de negativa konsekvenserna identifieras i denna rapport tre huvudproblem under vilka de viktigaste slutsatserna sammanfattas:

1. Ett minskat och förändrat kulturutbud samt deltagande
2. Ekonomiska konsekvenser
3. Ökad osäkerhet om kulturens framtid

Vidare redovisar denna rapport resultaten av de statliga krispaketerna för Västra Götaland och Västra Götalandsregionens insatser.

Ett minskat och förändrat kulturutbud samt deltagande

- Att bedriva, planera verksamhet och att turnera har varit svårt. Kulturutbudet har minskat kraftigt, framförallt utbudet som kräver publika sammankomster eller fysisk interaktion, alltså kulturutbudet för aktivt deltagande.
- Antalet publik till scenkonsten och studieförbundens kulturprogram minskade med minst 70 procent. Museibesöken sjönk med 44 procent. Antalet deltagare i estetiska kurser på studieförbunden och folkhögskolor minskade med cirka 40 procent.
- Kulturutbudet som civilsamhället står för har drabbats hårt. Nödvärdigt för återhämtning är att ideella och frilansande aktörer överlever ekonomiskt och är motiverade.
- Verksamhet anpassades till mindre grupper, aktiviteter skedde utomhus och åtgärder genomfördes för att minska smittspridningen.
- Genom att satsa på ett digitalt utbud har ny publik nåtts, men även exkluderat många. Distansundervisning har utmanat pedagogisk verksamhet. Ofta saknades teknisk utrustning och kunskap.
- Psykisk ohälsa bland kulturarbetare och kulturstudenter har ökat.
- Det finns risk att icke-monetära värden som gemenskap, delaktighet, estetiska upplevelser, mångfald, demokrati kan gå förlorade.
- Demografiska och geografiska ojämlikheter när det gäller kulturdeltagande har förstärkts under pandemin.

Ekonomiska konsekvenser

- 16 procent färre anställda i kulturbranschen i Västra Götaland (SNI-90) 2020 jämfört 2019. De medelstora kulturföretagen med 50 – 249 anställda förlorade flest anställda.
- Antalet kulturföretag (arbetsställen i SNI-90) har ökat stadigt under åren, även 2020. 94 procent av företagen är soloföretagare 2020. Att antalet soloföretagare har ökat under pandemin tyder på att de som förlorade sin anställning startade ett eget företag, som är nödvändigt för att kunna få uppdrag och utöva sitt yrke.

- Arbetslösheten bland kulturarbetare ökade kraftigt under våren 2020, men sedan augusti har det skett en tydlig nedgång i antalet nyinskrivna arbetslösa. Arbetsförmedlingen ser en ljusning att man kan behålla yrket som man hade innan pandemin.
- Kulturbranschen (SNI-90) tappade en tredjedel i omsättning 2020 jämfört 2019 i Sverige, framförallt scenkonstföretag och stödföretag såsom bokare, tekniker evenemangproducenter har blivit ekonomiskt utsatta.
- De regionala kulturinstitutionerna med offentligt verksamhetsstöd har klarat sig bra.
- Kulturföretag som inte kräver det fysiska mötet och de som har en digital arena har klarat sig bättre, till exempel bokbranschen, nätbokhandel och strömningstjänster.

Resultaten av de statliga krispaketen för kultursektorn i Västra Götaland

- Regeringens krisstöd till kulturen har mestadels fördelats av Kulturrådet, Filminstitutet, Konstnärsnämnden och Författarfonden. Kulturrådet beviljades 690 ansökningar från kulturorganisationer och stödföretag i Västra Götaland ett sammanlagt bidrag av 183 mnkr 2020. Filminstitutet beviljades 46,5 mnkr krisstöd till 117 biografier i Västra Götaland till och med mars 2021. Konstnärsnämnden fördelade 97,5 mnkr till cirka 1000 stipendiater i Västra Götaland. Därutöver kunde kulturföretag ansöka om stöd till korttidsarbete, omställningsstöd och minskade arbetsgivaravgifter. Att dessa generella krisåtgärder inte har varit utformade till kultursektorns förutsättningar har varit problematiskt.

Västra Götalandsregionens viktigaste insatser för kultursektorn

- Västra Götalandsregionen tog beslut att de fleråriga verksamhetsbidragen till regional kulturverksamhet inte skulle förändras negativt, trots att situation har förändrats. Därutöver beslutades om en kapitaltäckningsgaranti till regionägda kulturbolag på 700 mnkr och aktieägartillskott som gäller till och med 2022. GöteborgsOperan fick ett extra driftsbidrag på 61 mnkr och 2,4 mnkr i aktieägartillskott 2020.
- Kulturnämnden gjorde inget återkrav på medel till kulturprojekt som har framflyttats
- Kulturnämnden omfördelade 3,9 miljoner inom befintlig budget till:
  - Ytterligare 30 kulturstipendier à 30 000 kr 2020
  - 100 utbildningsstipendier à 17 000 kr och 300 000 kr till Kulturakademien för kurserna
  - KKN-programmet har förstärkts med 500 000 kr
  - 1,5 mnkr till biografier som drivs av ideella aktörer
  - 500 000 kr till lokalhållarna och dess arrangörer
- Fördelning av regionbidrag 2021 till studieförbunden har grundats på verksamhetsåret 2019
- För 2021 har kulturnämnden utökat budgeten för utvecklingsprojekt med 2 mnkr och utlyst ytterligare 30 kulturstipendier à 30 000 kr.

1. Minskat och förändrat kulturutbud samt deltagande

Detta kapitel beskriver i vilken utsträckning kulturutbudet har minskat och hur det har påverkat människors deltagande i kulturaktiviteter. Dessutom beskrivs hur kulturverksamheterna har ställt om sin verksamhet och vilka konsekvenser och risker det finns i omställning till ett digitalt utbud.

1.1 Minskat kulturutbud och deltagande

Sedan 11 mars 2020 gäller en publik- och deltagarbegränsning för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar för att minska smittspridningen. Följaktligen stängde scenkonstinstitutionerna och kulturverksamhet som krävde mänsklig interaktion lades ned. De flesta museer kunde hålla öppet med begränsat besök, men sedan den 13e november 2020 var även de tvungna att stänga på grund av ökad smittspridning. Detta har lett till ett lågt eller obefintligt kulturutbud. I synnerhet påverkades scenkonstutbudet som kräver sammankomster och fysisk interaktion. Tabell 1 nedan visar i vilken omfattning antalet scenkonstföreställningar, utställningar på museer samt verksamhetsvolym på högskolorna och studieförbunden minskade 2020 jämfört med 2019 i Västra Götaland. Tabell 2 visar procentuell förändring i antalet besök och deltagare i Västra Götaland 2020 jämfört med 2019.

Antal föreställningar, utställningar, studietimmar och arrangemang	2019	2020	Förändring 2020 jämfört med 2019
Föreställningar på regional scenkonstverksamhet	2400	1160	-52%
Tillfälliga utställningar på de regionala museerna	47	33	-30%
Deltagarveckor på folkhögskolor	28 435	27 353	- 4%
Studietimmar på studieförbunden inom Kultur & media	1 611 700	1 029 300	-36%
Studieförbundens kulturprogram, arrangemang	64 200	25 000	-61%
Evenemang Gotevents	388	251	-35%

Tabell 1: Förändring i antalet föreställningar, utställningar, studietimmar och arrangemang i Västra Götaland 2020 jämfört med 2019

Antal publik, besök, deltagare och medverkande	2019	2020	Förändring 2020 jämfört med 2019
Publik till regional scenkonstverksamhet	260 800	113 100	-70 %
Besök till regionala museer	1 140 800	230 500	-44 %
Deltagare på folkhögskolornas estetiska kurser	3 100	2 200	-28 %
Deltagare på studieförbunden inom Kultur & media	225 100	140 500	-38 %
Besök till studieförbundens kulturprogram	3 772 000	992 000	-74 %
Medverkande i studieförbundens kulturprogram	241 600	64 800	-73 %
Besök till Gotevents evenemang	1 565 700	352 500	-75 %

Tabell 2: Förändring i antalet besök och deltagare i Västra Götaland 2020 jämfört med 2019

Branschen som har drabbats hårdast är evenemang- och musikbranschen, som består av många frilansare och småföretag som producerar en stor del av scenkonstutbudet. Branschföreningen för Sveriges producenter och privatteaters medlemmar har stängt 98 procent av sin verksamhet 2020¹ eftersom det inte har varit lönsamt att producera för en liten publik. Göteborgs stads evenemangsbolag, Gotevents, rapporterar att antalet evenemang och besökare har minskat med 35 procent respektive 75 procent².

Antalet föreställningar på de tio scenkonstinstitutionerna inom kultursamverkansmodellen krympte med 52 procent och publiken med 70 procent. Antalet tillfälliga utställningar på de åtta museiverksamheter i kultursamverkansmodellen minskade med 30 procent och museibesöken med 30 procent.

Coronapandemin sätter också avtryck på kulturutbudet som det civila samhället står för, bland annat kulturföreningar och studieförbund. De ingår till stor del i samma ekosystem som de fria kulturaktörerna. Studieförbunden framställer ett heltäckande kulturutbud i alla kommuner som både handlar om kulturprogram, som består av öppna publika kulturaktiviteter, och studiecirkel som främjar eget utövande³. Antalet arrangemang i studieförbundens kulturprogramverksamhet minskade med 61 %, och antalet besökare minskade med 74 procent. Detta motsvarar ett besökstapp på nära 2,8 miljoner besökare. Studieförbunden redovisar antalet medverkande i studieförbundens kulturprogram som indikatorn för i vilken grad kulturprogramsverksamhet sysselsätter yrkesverksamma kulturarbetare. Antalet minskade med nära 150 000, som motsvarar en minskning om 73 procent, vilket betyder en omfattande förlust av arbetstillfällen. När det gäller studieförbundens kursverksamhet föll verksamhetsvolymen inom kursinriktning Kultur

¹ Sveriges producenter och privatteater (2021); Låt oss jubla igen – Beskrivning av nuläge och akuta behov för Sveriges kulturarrangörer; s. 3

² Gotevents (2021); Verksamheten 2020; s. 14

³ Myndigheten för kulturanalys (2019); Kulturens geografi - Tillgång till kulturutbud i landets kommuner, s.6

och media, som mäts i antalet studietimmar, med 36 procent och antalet deltagare med 38 procent.

Med tanke på att studieförbunden arrangerar flest aktiviteter i förhållande till befolkningsandel, i landsbygdskommuner (framförallt i de mycket avlägset belägna), konstaterar Myndigheten för kulturanalys att pandemin har förstärkt de geografiska ojämlikheterna när det gäller tillgången till kulturen.

Folkhögskolorna har däremot upprätthållit en hög verksamhetsvolym avsett i deltagarveckor inom estetiska kurser (en minskning om 4 procent 2020 jämfört 2019). Folkhögskolorna kunde fortsätta de långa behörighetsgivande allmänna kurserna under helt förändrade förhållanden, men var tvungna att ställa in de korta kurserna. Antalet kursdeltagare minskade med 28 procent, mestadels inom de korta kurserna. Folkhögskolorna, och i synnerhet internaten, har vidare drabbats då en mycket stor del av övrig verksamhet som konferenser och andra arrangemang har ställts in⁴.

Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD) noterar i en lägesbild ett minskat intresse för engagemang i den ideella kultursektorn, där exempelvis bristen på unga ideella ledare har varit uppenbar. Flera organisationer, bland annat Riksteatern Väst⁵ och Hembygd Väst⁶, har även drabbats av medlemstapp 2020, samt förlorade intäkter. Dessutom varnas för människors försämrade psykosociala hälsa på grund av deras isolering och förlust av gemenskap⁷.

1.2 Förändrat kulturutbud

Under våren och sommaren låg publikgränsen på max 50 personer. Många kulturverksamheter kunde ställa om sin verksamhet till mindre grupper och göra anpassningar för att hindra smittspridningen. Till exempel har Regionteater Väst lyckats att visa 429 föreställningar för mindre grupper barn och unga i hela regionen 2020. Trots att festivaler, större evenemang, turnéer och konstrundor ställdes in, skedde under sommarmånaderna många små aktiviteter för mindre publik utomhus. Till exempel gav musiker från Göteborg symfoniker utomhuskonserter på äldreboenden i alla 49 kommuner.

Vidare omvandlades verksamhet till ett digitalt utbud. De tio scenkonstinstitutionerna inom kultursamverkansmodellen spelade in och distribuerade digitalt 346 produktioner 2020, jämfört med 45 produktioner 2019. Till exempel har Göteborgssymfoniker vidareutvecklat sitt app GSO play med ett utvidgat digitalt konsertutbud. GöteborgsOperan, Regionteater Väst, KulturUngdom, Nefertiti och Riksteatern har streamat sina produktioner på digitala plattformar. Exempel utanför kultursamverkansmodellen är Göteborgs Posten som sänt

⁴ Folkbildningsrådet (2021); Folkbildningen mitt i pandemin: Folkhögskolornas ekonomi; s.14

⁵ Riksteatern Väst (2021); Verksamhetsberättelse 2020;

⁶ Hembygd Väst (2020); Lägesuppdatering för VGR koncernavdelning kultur – dec 2020

⁷ NOD (2021); Lägesbild om den ideella kultursektorns utmaningar under coronapandemin; s.4

konsalter från Pustervik online. Göteborgs Film Festival ägde helt rum på en digital arena. Folkhögskolor och studieförbunden gick över till distansundervisning.

Museerna har också ändrat sina verksamheter genom utomhusaktiviteter och produktioner och aktiviteter via digitala kanaler. Till exempel skapade Bohusläns Museum en digital innovationsgrupp för att förmedla kunskap och berättelser under museets stängning och på distans. Dessutom publicerade museet flera informationsfilmer i sina digitala kanaler⁸. Borås konstmuseum har gjort flertalet kreativa digitala verksamheter, däribland visningar av konsten i korta filmer, pedagogiska ”DIY- skapa- hemma-tips”, quiz och en digital curatorsvisning med mera⁹. Både museer har digitala koncept riktade till barn och unga.

Myndigheten för kulturanalys rapporterar att flera uppgiftslämnare från framförallt kommunalt håll menar att man med ett digitalt utbud har kunnat nå fler deltagare och nya målgrupper, men att man samtidigt har exkluderat många. För vissa äldre kulturskapare samt deltagare i äldre och socialt utsatta grupper som inte är lika vana vid digitala verktyg har det varit svårt att delta digitalt¹⁰.

En undersökning gjord av Internetstiftelsen visar att nära en fjärdedel (23%) av Sveriges internetanvändare valde att ta del av en livesändning på internet av något kulturevenemang, som till exempel en konsert eller teaterpjäs. 1 av 10 gjorde detta för första gången¹¹. Detta kan tyda på att digitaliseringsinsatserna under pandemin inte har berört en önskvärd stor ny kulturpublik. En annan utmaning som Kulturanalys nämner är brister gällande teknisk utrustning och digital kunskap, i synnerhet inom pedagogisk verksamhet, exempelvis kulturskolan. Också Folkhögskolornas deltagare har gett signaler om problem vid distansundervisning samt psykisk ohälsa¹².

Därutöver ser Myndigheten för kulturanalys risken som följd av minskat kulturutbud och digitaliseringstrenden, att icke-monetära värden som gemenskap, delaktighet, estetiska upplevelser, mångfald, demokrati kan gå förlorade. Kulturens roll i demokratiutvecklingen blev tydligt när biblioteken och andra kulturella mötesplatser stängdes¹³.

⁸ Bohusläns museum (2020); Lägesrapportering 2020-08-26

⁹ Borås stad - konstmuseum (2020); Borås Konstmuseum konsekvenser av Corona (Lägesuppdatering till VGR koncernavdelning kultur); 2020-08-31

¹⁰ Myndigheten för kulturanalys (2021a); En översyn av pandemins effekter inom kulturområdet – Delredovisning 2021-04-15; s.23

¹¹ Internetstiftelsen (2020); Svenskarna och internet 2020; s.159

¹² Rutgersson, Thor (2021); Folkhögskolans deltagare mitt i pandemin; Folkbildningsrådet; s. 35-37

¹³ Myndigheten för kulturanalys (2021a); s.23

2. Ekonomiska konsekvenser

Detta kapitel beskriver de stora ekonomiska konsekvenserna för både offentligt finansierade kulturinstitutioner, det fria kulturlivet och civilsamhällets kulturverksamhet, med anledning av förlorade intäkter från biljettförsäljning, uthyrningsverksamhet, minskad servering och försäljning. Även de upphovsrättsliga intäkterna minskade, till exempel när musikanvändning på sammankomster och i offentliga rum minskade¹⁴. Trots att man kunde spara på kostnaderna till följd av mindre verksamhet, har många verksamheter fortsatt haft fasta eller upparbetade kostnader, exempelvis för lokaler. Generellt kan sägas att de ekonomiska konsekvenserna har blivit mer påtagliga desto mer beroende av externa intäkter verksamheterna är.

2.1 Ekonomiska konsekvenser för kultursektorn

Tabell 3 visar statistik från SCB som Myndigheten för kulturanalys publicerade om omsättning inom kultur/nöje/fritid 2019 och 2020 i hela Sverige¹⁵. Vid skrivande stund finns ingen fullständig ekonomisk översikt som tar hänsyn till kostnaderna och slutresultat. Denna statistik brukar SCB publicera med 1,5 års eftersläpning.

Bransch	2019	2020	Förändring	Utveckling (%)
Kulturell verksamhet (SNI 90)	18 996	12 773	-6 223	-32,8
Artistisk verksamhet	4 817	3 439	-1 379	-28,6
Stödföretag till artistisk verksamhet	8 649	4 290	-4 360	-50,4
Litterärt och konstnärligt skapande	4 941	4 792	-148	-3
Teater- och konserthusföretag o. d.	589	253	-336	-57,1
Museiverksamhet och dylikt (SNI 91)	2 101	1 550	-551	-26,2
Nöjes- och temaparker	2 737	555	-2 182	-79,7
Övriga fritids- och nöjesanläggningar	4 017	2 634	-1 383	-34,4
Total kultur, nöje och fritid (SNI 90-93)	77 461	64 504	-12 958	-16,7

Tabell 3: Omsättning inom kultur/nöje/fritid i miljoner kronor 2019 och 2020, förändring i miljoner kronor och utveckling i procent. Avser hela Sverige. Källa: Myndigheten för kulturanalys och SCB

Störst var påverkan för nöjes- och temaparker, som tappade 80 procent i omsättning samt teater- och konserthusföretag, som tappade 57 procent i omsättning i Sverige – två branscher vars verksamhet i hög utsträckning har försvårats av publikrestriktionerna. Exempelvis har privatteatrar varit tvungna att stänga ned all verksamhet, inte minst eftersom de är helt beroende av biljettintäkter. Branschorganisation MusikSverige estimerar att musikbranschen kommer att tappa 90 procent av konsertintäkter under 2020 i Sverige.

¹⁴ MusikSverige (2021): Musikbranschen i siffror – Statistik för 2009-2019 samt estimat för 2020; s.20

¹⁵ Myndigheten för kulturanalys (2021a); s. 25

Musikbranschen har drygt 50 procent av intäkterna från livemusik¹⁶. Därutöver minskade även upphovsrättsintäkterna eftersom musiken spelades i mindre utsträckning i offentliga sammanhang. En stor mängd små företag och entreprenörer som tillsammans utgör ett ekosystem kopplade till musiktjänster¹⁷, har blivit ekonomiskt utsatta under pandemin.

Museernas ekonomi blev ansträngd av nedstängningen och hade färre besökare under öppettiderna¹⁸. Museernas omsättning minskade med 26 procent i Sverige jämfört med 2019. Bildkonstnärer och konsthantverkare har också blivit utsatta. Redan innan pandemin låg konstnärernas inkomstutveckling långt under befolkningens inkomstutveckling och det kunde antas att många inte kunde försörja sig på sitt konstnärskap¹⁹. Under pandemin ställdes många konstrundor som ofta sker på våren och utställningar in, vilket innebär en minskad försäljning av konst.

Biografer och filmdistributörer har också landat i ett svårt ekonomiskt läge eftersom deras intäkter är säsongberoende²⁰. De drabbades av nedstängningen runt jul, som är den viktigaste visningsperioden för intäkterna. Däremot kunde filmproduktionen i Västra Götaland upprätthållas med smittspridningsåtgärder. Film i Väst redovisar 15 inspelningar av långfilm och tv-drama 2020 jämfört med 17 året innan²¹.

När det gäller folkhögskolor betonar Folkbildningsrådet att folkhögskolorna tillsammans med intresseorganisationerna redan innan pandemin har varit underfinansierade och att pandemin har förvärrat läget. Folkhögskolor med internat drabbas relativt hårt ekonomiskt, både på grund av att internaten stänger och på grund av att internaten ofta kombineras med kurs- och konferensverksamhet. Genom besparingar på externa tjänster, investeringar och att driva verksamheten på minimal nivå, kunde folkhögskolorna få sin ekonomi i balans. Folkhögskolornas ekonomiska resultat (gäller hela Sverige) var +1,5 procent, motsvarande +66 miljoner kronor på en samlad intäkt på 4,4 miljarder. Trots detta, finns det en frustration kring ekonomin i Sverige när folkhögskolorna vill stå fullt redo att fylla behoven av utbildningar i ett samhälle med stora utmaningar efter pandemin²².

Västra Götalandsregionens folkhögskolors samlade resultat visar på ett överskott på 2,6 mnkr gentemot budget vilket motsvarar ett överskott på 0,1 mnkr²³. I Västra Götaland verkar det ekonomiska läget vara ansträngt, i synnerhet när det gäller internaten, men inte akut²⁴.

¹⁶ MusikSverige (2020); s. 20

¹⁷ Johansson, Daniel (2021); Det svenska musikundret - Små företag på en global arena; Entreprenörskapsforum; s.

¹⁸ Myndigheten för kulturanalys (2021b); Besöksutveckling för de centrala museerna 2020 – Redovisning av uppdraget ”Besöksutveckling för vissa statliga museer”; s. 13

¹⁹ Regeringens kulturdepartement (2018); Konstnär oavsett villkor? (SOU 2018:23)

²⁰ Filminstitutet (2021); Resultatredovisning 2020; s.51

²¹ Film i Väst (2021); Västsvensk film och tv-drama 2020; s.5

²² Folkbildningsrådet (2021); s. 5-6

²³ Västra Götalandsregionens styrelse för folkhögskolorna (2021); Årsredovisning för styrelsen för folkhögskolorna 2020.

²⁴ Årsredovisningar 2020 för Västra Götalandsregionens folkhögskolor och P4 Skaraborg; Ansträngd ekonomi för folkhögskolorna, 28 feb 2021

Pandemin har förstärkt effekterna av digitaliseringen på kultursektorns ekonomiska villkor. Försäljningen av konstnärliga verk genom digitala tjänster har ökat, alltså har näringar med en digital arena klarat sig bra under pandemin, till exempel nätbokhandel²⁵ och strömningstjänster²⁶. Däremot tycks detta ändå inte innebära att kulturarbetare gynnas ekonomiskt. Regeringens utredning *Politik för konstnärers villkor* som publicerades mars 2021 konstaterar att²⁷:

- Inkomstskillnaderna mellan konstnärer har ökat där ett fåtal får en allt större del av intäkterna.
- Kopiering och spridning av upphovsrättsligt skyddat innehåll har ökat samtidigt som ersättningsstrukturerna inte har följt med den digitala utvecklingen.
- Upphovsmännens förhandlingsposition har försvagats i det digitala landskapet och mellanhändernas betydelse har ökat.
- När det gäller konsumtionen av böcker, musik, film samt bild- och formkonst har digitaliseringen resulterat i förändrade köpbeteenden.

Till sist några ord om idrotten²⁸. Idrottsrörelsen har haft en omfattande negativ ekonomisk påverkan. Omsättningen för idrottsutövare, sportarrangörer och sportadministratörer minskade med en tredjedel. Den här delbranschen omfattar producenter, promotorer av sportevenemang utanför sportklubbarna, självständiga idrottare, domare. (Omfattar dock inte sportinstruktörer, sportlärare och tränare). Hästsporten såg en minskad omsättning med 20 procent. Föreningarnas omsättning minskade med 17 procent. Golfbanor, gymanläggningar och sportanläggningar går däremot med en omsättningsökning mot strömmen²⁹.

2.2 Ekonomiska konsekvenser för de regionala kulturinstitutionerna i kultursamverkansmodellen

Västra Götalandsregionen fördelar årligen cirka 336 mnkr statliga medel till 26 kulturinstitutioner i kultursamverkansmodellen.³⁰ Dessutom finansierar Västra Götalandsregionen och kommunerna dessa regionala aktörer med regionala respektive kommunala medel. Liksom för de fria kulturaktörerna gäller för dessa offentligt finansierade kulturinstitutioner att verksamheter som kräver sammankomster och det fysiska mötet har blivit särskilt ekonomiskt utsatta under pandemin till följd av publiksbegränsningen och restriktionerna mot allmänna sammankomster.

²⁵ Wikberg, Erik (2021); Bokförsäljningsstatistiken – Helåret 2020; Svenska bokhandlareföreningen och Svenska förläggareföreningen; s. 42.

²⁶ Myndigheten för kulturanalys (2021a); s. 22

²⁷ Regeringens kulturdepartement (2021); Politik för konstnärers villkor; Skr. 2020/21:109; s. 44-45

²⁸ Västra Götalandsregionen finansierar RF-SISU Västra Götaland med drygt 20 mnkr per år.

²⁹ Källa: SCB. Statistiken omfattar hela Sverige.

³⁰ Kultursamverkansmodellen innebär att statliga medel som innan modellen infördes 2011 fördelades direkt till regionala kulturinstitutioner, nu fördelas av regionerna efter ansökan hos Kulturrådet. Alla regioner förutom Stockholm ingår i kultursamverkansmodellen. Fria kulturaktörer får inte del av stöden inom kultursamverkansmodellen utöver de uppdrag vid institutionerna som de genomför.

Tabell 4 visar det samlade ekonomiska utfallet för de 26 verksamheter inom kultursamverkansmodellen 2020 jämfört med 2019. Verksamheternas totala intäkter minskade med 141 miljoner kronor, som motsvarar en minskning om 8 procent. Verksamheternas egna verksamhetsintäkter sjönk med 186 mnkr, som är en nedgång med - 61 procent³¹. Västra Götalandsregionen agerade tidigt i pandemin med en kapitaltäckningsgaranti på 700 mnkr och aktieägartillskott till regionägda kulturbolag, varav enbart GöteborgsOperan fick ett extra driftsbidrag på 61 mnkr och 2,4 mnkr i aktieägartillskott. Dessutom beslutade regeringen om ett krisstödpaket på 150 mnkr till regional kulturverksamhet inom kultursamverkansmodellen, varav Västra Götalandsregionen fördelade 36,2 mnkr. Det var staten och regionen som kompenserade en stor del av intäktsbortfallet.

Vidare visar tabell 4 att 162 mnkr kostnadsbesparades till följd av mindre och inställd verksamhet. Tillsammans med de regionala och statliga krisstöden har det lett till ett samlat positivt resultat på 14 mnkr. Framförallt besparades på personalkostnader - verksamheterna redovisar 109 färre årsarbetskrafter, som innebär 257 färre anställda, mestadels visstidsanställda. Liksom de fria kulturaktörerna drabbas även dessa offentligt finansierade kulturinstitutioner av minskad sysselsättning som negativ konsekvens av pandemin.

Tabell 4 visar också förändringarna i fördelningen av statliga, regionala och kommunala bidrag i kultursamverkansmodellen. Bidragen från staten ökade med 8 mnkr, exklusive det statliga krisstödet som inte har förbrukats 2020. (Västra Götalandsregionen utbetalade de 36,2 mnkr statligt krisstöd till 24 verksamheter under hösten. 20 verksamheter har överfört krisstöd till 2021, varav 16 hela beloppet). Bidragen från Västra Götalandsregionen ökade med 83 mnkr. Däremot minskade de kommunala bidragen med 7 mnkr, och det beror på bidrag till verksamheter i Göteborgs stad.

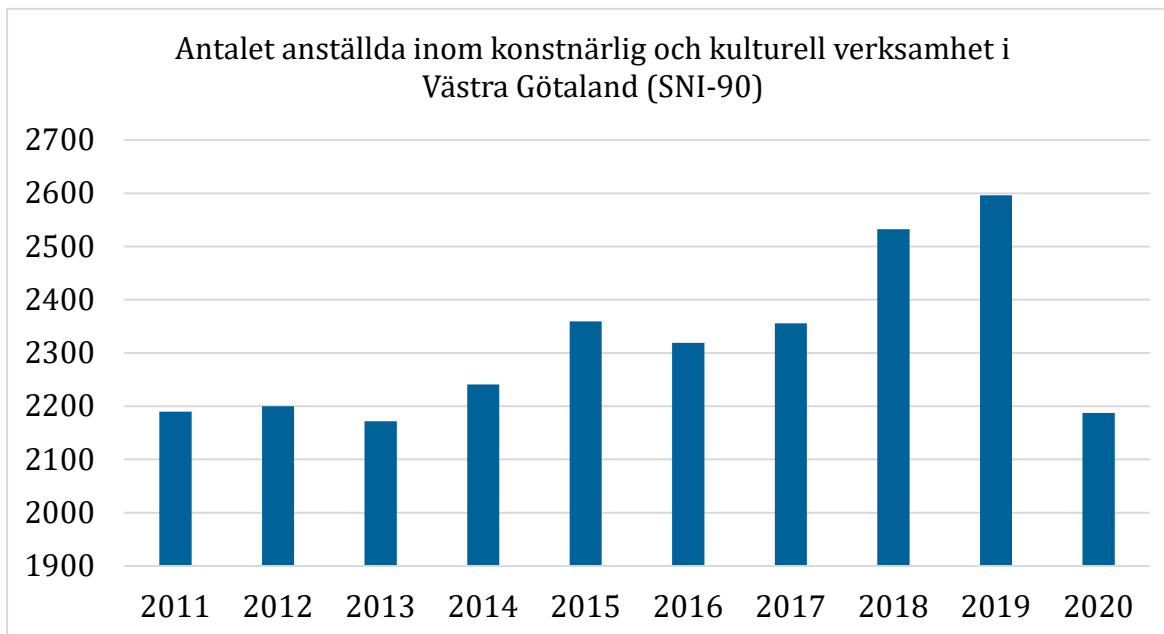
	2019	2020
Intäkter (mnkr)	1780	1639 (exkl. ej förbrukat krisstöd) (-141)
Kostnader (mnkr)	1787	1625 (-162)
Resultat (mnkr)	- 7	+ 14
Statligt bidrag (mnkr)	336	344 (exkl. ej förbrukat krisstöd) (+8)
Regionalt bidrag (mnkr)	768	851 (+83)
Kommunalt bidrag (mnkr)	246	239 (-7)
Anställda totalt	2445	2188 (-257)

Tabell 4: Totalt ekonomiskt resultat och antal anställda för 26 verksamheter i kultursamverkansmodellen, 2019, 2020 och förändring

³¹ Källa: Verksamheternas årsredovisning i Kulturdatan

2.3 Stor nedgång i sysselsättning

För kulturarbetare och de sysselsatta inom evenemangbranschen har publiksbegränsningarna och reserestriktionerna inneburit att uppdrag kopplade till konserter, utställningar, föreställningar, och författarsamtal blev inställda, avbokade eller uppskjutna. Eftersom det har varit otydligt när de införda åtgärderna skulle upphävas blev konsekvenserna att nya bokningar och nya uppdrag har uteblivit³².

Figur 1: Antalet anställda inom konstnärlig och kulturell verksamhet i Västra Götaland (SNI-kod 90) 2011 - 2020. Källa: SCB

I Västra Götaland sjönk antalet anställda i kulturell och underhållningsverksamhet med 409 personer 2020 jämfört med 2019, som motsvarar en minskning om 16 procent, och har därmed landat på samma nivå som åren innan den ekonomiska högkonjunkturen.

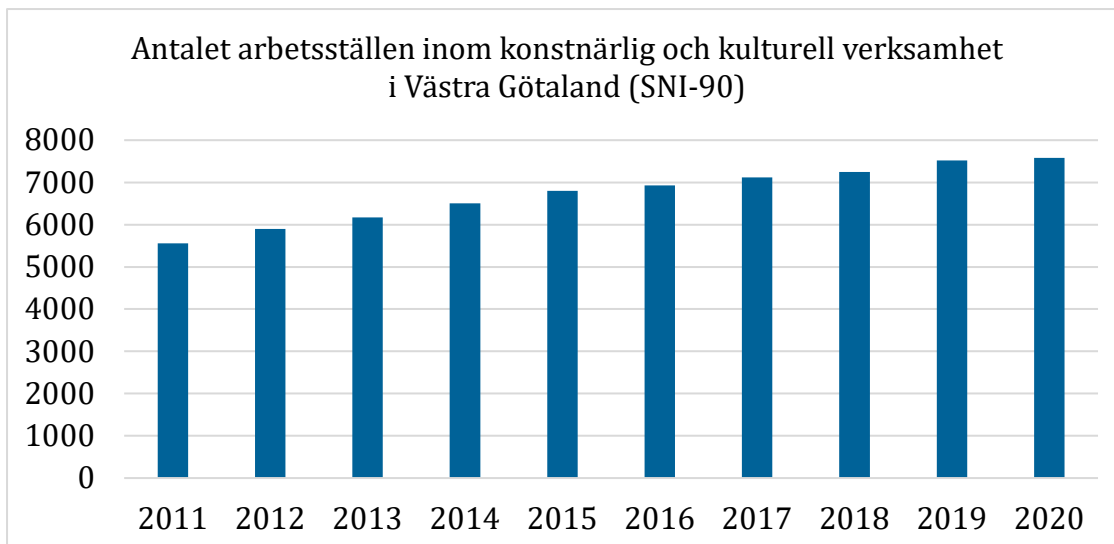
Verksamheterna inom storleksklassen med 50-249 anställda förlorade flest anställda, 209 personer. Småföretagen med 1-4 anställda drabbades också med 126 färre anställda³³.

Däremot har antalet arbetsställen inom kulturell verksamhet ökat stadigt under åren, även 2020. Med arbetsställe menas en adress där ett företag bedriver verksamhet. Alla verksamma företag har minst ett arbetsställe. 94 procent av företagen var soloföretagare 2020. Att antalet soloföretagare ökade tyder på att de som förlorade sin anställning startade ett eget företag, vilket är nödvändigt för att kunna få uppdrag och utöva sitt yrke. Det handlar inte nödvändigtvis om frivilligt företagande, och understryker hur svårt det är att försörja sig. Dessutom ser vi färre arbetsställen med 1-9 anställda, för att personal sades upp eller företag lades ner³⁴.

³² Konstnärsnämnden (2020); Konstnärers ekonomiska villkor under pandemin; s. 8

³³ Källa: SCB

³⁴ Källa: SCB

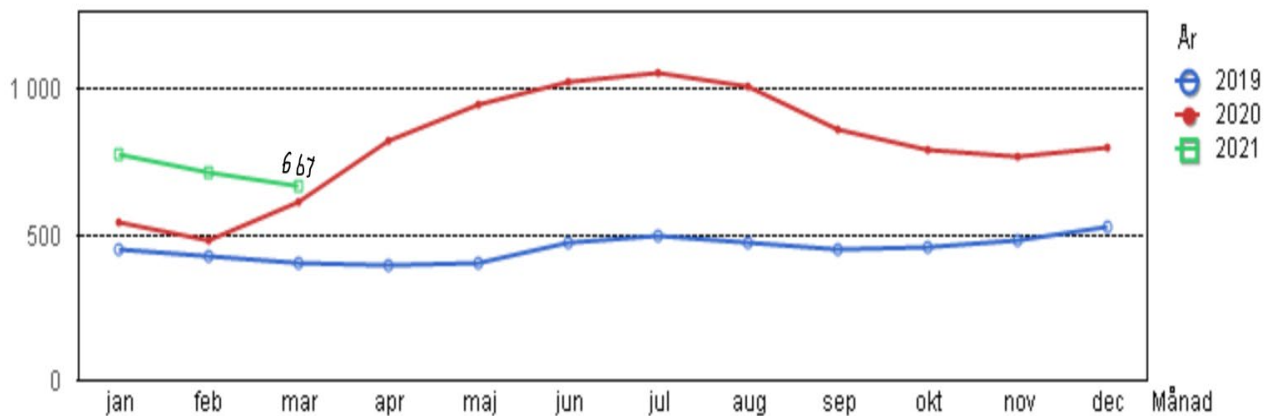
Figur 2: Antalet arbetsställen inom konstnärlig och kulturell verksamhet i Västra Götaland (SNI-90). Källa: SCB

Storleksklass	2019	2020	Förändring
0 anställda	6989	7140	+151
1-4 anställda	466	385	-81
5-9 anställda	38	26	-12
10-49 anställda	23	24	+1
50-249 anställda	1	1	
250+ anställda	5	4	-1

Tabell 5: Antalet verksamhetsställen per storleksklass efter antal anställda 2019 och 2020 samt förändring i antalet. Källa: SCB

Månadsstatistik för Arbetsförmedlingen Kultur Media 16-64 år.

Öppet arbetslösa och sökande i program per år

Figur 3: Antalet öppet arbetslösa och sökande i program registrerade på Arbetsförmedlingen Kultur och Media i Västra Götaland från och med jan 2019 till och med mars 2021, åldern 16-64 år. Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik

Våren 2020 blev många kulturarbetare arbetslösa. Månadsstatistiken från Arbetsförmedlingen Kultur och Media för Västra Götaland visar att antalet öppet arbetslösa samt antalet sökande i program med aktivitetsstöd ökade snabbt från 482 i februari 2020 till 1054 i juli 2020. Sedan har det skett en tydlig nedgång till 667 i mars 2021 (varav 472 i Göteborg).

Framförallt är det ungdomar och unga vuxna som står för minskningen. Antalet arbetslösa ungdomar i 18 – 24-årsåldern är 19 i mars³⁵. Samtidigt har andelen som har fått jobb ökat. Tre av fyra som har fått jobb har fått det inom kultursektorn. Arbetsförmedlingen ser en ljusning att man kan behålla yrket som man hade innan pandemin. Man vågar satsa igen på kulturevenemang under sommaren. Några av de vanligaste jobben bland de som lämnar arbetsförmedlingen är skådespelare, musikalartist, musiker eller arbetare inom ljud och ljus. Det vanligaste jobbet för kulturarbetare utanför kultursektorn är lärare. De som redan har varit arbetslösa innan pandemin har blivit långtidsarbetslösa idag³⁶.

3. Ökad osäkerhet om kulturens framtid

Detta kapitel beskriver den rådande osäkerheten inom kulturbranschen för framtiden. Under hösten 2020 och våren 2021 publicerade Konstnärsnämnden, Kulturrådet, KLYS, Myndigheten för kulturanalys och olika branschorganisationer rapporter som uttrycker en stor oro inför framtiden. Myndigheten för kulturanalys ger en bra sammanfattning i sin rapport *Översyn av pandemins effekter inom kulturområdet*:

”Med de negativa ekonomiska konsekvenserna för kulturaktörer och ovissheten om när den akuta krisen till följd av nedstämningen är över, råder det stor ovisshet om kulturområdets framtid. Från både regionalt och kommunalt håll, från myndigheter inom kulturområdet samt från branschorganisationer har det uttryckts en oro för att det fria kulturlivet kan slås undan och kommer att ha svårt om inte omöjligt att återhämta sig när pandemin är över. Konstnärsnämnden, Kulturrådet, KLYS och Svensk Scenkonst pekar alla på de redan osäkra inkomst- och intäktsmöjligheter som råder på kulturella arbetsmarknader för frilansande och privata kulturskapare. Pandemins negativa följder på kulturområdet med osäkra former för professionella att utöva sitt jobb är därmed förstärkningar av problem som existerade sedan tidigare, snarare än problem som uppstått enbart till följd av restriktionerna.

Sponsrings & Eventsverige (SES) har lyft fram att kulturskapande i många fall handlar om minst ett halvår av arbete och förberedelser inför exempelvis en föreställning eller utställning som väntas ge inkomster eller intäkter först vid genomfört evenemang. Kulturområden med långa ledtider kan inte planera inför framtiden när riktlinjer gällande allmänna sammankomster kontinuerligt förändras. Ledtiderna för internationella evenemang är ännu

³⁵ Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik

³⁶ Kevni Zulal, enhetschef för Arbetsförmedlingen kultur – och media, på Kulturnytt i P1 den 30 mars 2021.

längre och förbereds minst ett år i förväg. Det är många kulturevenemang som nu planeras att genomföras under hösten 2021 och ytterligare en utmaning blir att undvika krockar mellan evenemang. De verksamheter som har kunnat flyttas fram riskerar att trängas med redan planerat program. Ett utökat utbud behöver inte nödvändigtvis leda till ett ökat antal deltagare. Konkurrensen om konstnärer som kan anlitas till uppskjutna och inställda arrangemang befaras öka. Svensk Scenkonsts rapport Omstart för scenkonsten lyfter också att osäkerhet finns kring publikens vilja att återvända in i salongerna.

En osäker bransch riskeras även enligt SES att utarmas på konstnärlig och teknisk kompetens om kulturskaparna inte kan eller vågar komma tillbaka utan byter bransch. Framtiden är dessutom osäker för blivande kulturskapare. Redan nu ges signaler om att studenter hoppar av konstnärliga utbildningar och att utövare lämnar sitt konstnärliga yrke. Även Kulturrådet lyfter oron över konsekvenserna av att kulturskapare inte vågar tro på en framtid som yrkesutövare. Detta kan leda till kompetenstapp inom kulturområdet, liksom en minskad kompetensförsörjning genom att studenter hoppar av de konstnärliga utbildningarna³⁷.

När det gäller de 16 folkhögskolorna i Västra Götaland är det framförallt internaten som har en osäker framtid på längre sikt. Folkbildningsrådet menar att det behövs en långsiktig satsning för att minska folkhögskolornas sårbarhet genom ett ökat generellt statsbidrag³⁸.

³⁷ Myndigheten för kulturanalys (2021a); s. 26

³⁸ Folkbildningsrådet (2021a); s. 38-39

4. Statliga och regionala krisinsatser för kultursektorn i Västra Götaland

I detta kapitel beskrivs resultaten av de statliga krispaketen och de regionala krisinsatserna för kultursektorn i Västra Götaland.

4.1 Resultat av de statliga ekonomiska krisinsatserna för kultursektorn i Västra Götaland

I denna paragraf redovisas utfallet av de statliga ekonomiska krisinsatserna till kulturområdet som regeringen har vidtagit för att kulturinstitutioner ska överleva krisen, samt att säkerställa att kulturliv och kulturarv fortsatt kan bevaras, utvecklas och vara tillgängligt.

Stödform	Totalt för Sverige i mnkr	Beviljat belopp i mnkr för VG
Kulturrådet. Bidrag för inställda evenemang och särskilda behov 2020 (	1172	183
Kulturrådet. Krisstöd till regional kultur – aug	150	36,2
Kulturrådet. Inställda evenemang - mars 2021	300	Maj 2021
Kulturrådet. Särskilda behov – mars 2021	620	Maj 2021
Filminstitutet. Krisstöd till biografägare – 5 omgångar	273	46,5
Filminstitutet. Krisstöd till Gbg Film festival		2,9
Konstnärsnämnden krisstipendier – juni och dec 2020	270	40,5
Konstnärsnämnden krisstipendier – apr 2021	359	57
Tillväxtverket. Korttidsarbete inom Kultur, nöje och fritid (SNI 90-93) – per 14 april	1189	208
Skatteverket. Omställningsstöd inom kultur, nöje och fritid (SNI 90-93) -	107	cirka 21
Summa		

Tabell 6: Utfallet av de statliga krisstöden för Sverige och Västra Götaland apr 2020 - maj 2021

I tabell 6 visas utfallen av de statliga krisstöden som var riktade till kulturområdet och fördelades av Kulturrådet, Filminstitutet och Konstnärdsnämnden³⁹. Statistik som visar utfallet av författarfondens krisstöd finns inte på regional nivå och inkluderas inte i tabellen. Vidare visar tabellen utfallet för generella stödåtgärder till näringslivet, stöd för korttidsarbete och omsättningsstöd, som också kulturella näringar kan ta del av. Statistiken för dessa omfattar även spel, idrott, nöje och fritidsverksamhet.

Kulturrådet

Kulturrådets första stöd inrättades april 2020 och var grundat på regeringens förordning om stöd för inställda eller framflyttade kulturevenemang och var riktat till frilansande kulturskapare och arrangörer. I höstas beslutade regeringen att ta fram ett nytt stödpaket som utöver stöd till uppskjutna eller inställda arrangemang och uppdrag även omfattade stöd för särskilda behov i kulturlivet. Stödet gick till kulturaktörer och yrkesgrupper som inte kunde söka vårens stöd, så kallade stödföretag som bokare, ljus- och ljudtekniker. Under 2020 fördelade Kulturrådet totalt 1172 mnkr i Sverige varav 183 mnkr till 690 beviljade ansökningar från Västra Götaland.

Dessutom fördelade Kulturrådet 150 mnkr till regionerna, varav 36,15 mnkr till Västra Götalandsregionen för att lindra de ekonomiska effekterna för de regionala kulturinstitutionerna inom kultursamverkansmodellen. Utfallet för detta har redovisats i paragraf 2.2.

Enligt Kulturrådets uppföljning av krisstöden har söktrycket varit högt. I december beviljades bara hälften av ansökningarna och genomsnittligt 20 procent av det totala sökta beloppet, som motsvarar 400 miljoner kronor utav 1,8 miljard kronor. Den absoluta merparten av krisstöden gick till aktörer inom musik- och scenkonstområdet. En vanlig orsak för avslag var att enskilda konstnärer endast sökte för egna konstnärskap. Dessa aktörer skulle i stället söka krisstipendium hos Konstnärdsnämnden (med mindre belopp). Därutöver har inställda evenemang inte varit berättigade för stödet. Detta berodde bland annat på att de inte låg inom den tidsperiod stödet avsåg, inte ägde rum i Sverige eller inte var att betrakta som kulturevenemang med professionellt yrkesverksamma kulturaktörer. Ett annat problem har varit att många sökande inte kunde bifoga obligatoriska bilagor och bevis, inte minst på grund av att muntliga avtal är vanligt i branschen⁴⁰.

Våren 2021 ska Kulturrådet fördela 300 mnkr i krisstöd för uppskjutna och inställda evenemang samt 620 mnkr för särskilda behov. Enligt den första preliminära sammanställningen har det kommit in 2 914 ansökningar från Sverige för särskilda behov med ett totalt sökt belopp på cirka 3,1 miljarder kronor, fem gånger högre än vad som finns att fördela. Kulturrådet konstaterar att behovet och desperationen i kulturlivet ökar⁴¹.

³⁹ Statistik om krisstödet från Författarfonden finns inte på regional nivå.

⁴⁰ Kulturrådet (2021); Krisstöd till kulturen 2020 – behov och utfall – med anledning av covid-19; s. 14-19

⁴¹ Kulturrådet (2021b); Pressmeddelande. 5 mars 2021.

Konstnärsnämnden

Konstnärsnämnden hade två omgång krisstipendier. De första krisstöden som fokuserade på intäktsbortfall behövde styrkas med skriftliga underlag, men inför det andra krisstödet frångicks kravet på skriftlig redovisning beträffande ekonomiska behov, med anledning av att muntliga överenskommelser ofta är förekommande inom vissa kulturområden⁴². 2020 fördelades ett sammanlagt belopp på 40,5 mnkr i form av cirka 1000 stipendier i Västra Götaland. I maj 2021 beviljades cirka 1000 konstnärer i Västra Götaland ett stipendium på 57 200 kronor, som summeras till ungefär 57 mnkr⁴³.

Filminstitutet

Filminstitutet hade fyra utlysningar krisstöd till biografier 2020 och en utlysning i mars 2021. 117 biografverksamheter i Västra Götaland fick ett sammanlagt belopp på 46,5 mnkr. Därutöver beviljades Göteborgs Film Festival 2,9 mnkr för att kunna omvandla till ett helt digitalt program.

Generella stödåtgärder

Stödet för korttidsarbetet som Tillväxtverket tilldelade inom kultur, nöje och fritid (SNI-90-93) i Västra Götaland uppgick till 208 mnkr, som var ungefär 2,7 procent av totalbeloppet på drygt 7,6 miljarder för samtliga branscher i Västra Götaland. Per den 14 april har 519 ansökningar från Västra Götaland beviljats som berör 2916 anställda. Det var inte många kulturföretag (SNI-90) som kunde ansöka därför att 94 procent av kulturföretagen är soloföretagare utan anställda.

Kulturföretag kunde i två omgångar ansöka om omställningsstöd hos Skatteverket. För att ha rätt till stödet krävs det att företaget har minskat mer än 50 procent av sin nettoomsättning och att minst 25 procent av minskningen är orsakad av att företaget inte har kunnat bedriva sin verksamhet i samma omfattning som tidigare. Enligt uppföljning av omställningsstöden beviljades branscherna ”Konstnärlig och kulturell verksamhet samt underhållningsverksamhet” (kod 90) och ”Biblioteks-, arkiv- och museiverksamhet m.m.” (kod 91) totalt 107 miljoner fram till 9 februari 2021 i hela Sverige, vilket motsvarar 1,8 procent av totalt utbetalt omställningsstöd. Utfallet för Västra Götaland rapporteras inte, utan uppskattas vara drygt 21 mnkr⁴⁴.

Länsstyrelsen/Boverket handlägger omställningsstöd till frilansare, som öppnades för ansökningar i november 2020 och beslut togs i januari 2021. Stödet ger ersättning för förlorade intäkter, men med ett omsättningskrav på 180 000 kr bara för perioden november - december ligger tröskeln hög för kulturföretag. Stödet är max 75 procent av det man tappat i omsättning jämfört med samma period 2019. Varje företag kan få maximalt 120 000 kronor i ersättning. Utfallet för Västra Götaland per den 31 januari var 92,4 mnkr av 653 totalt för Sverige för alla branscher.

⁴² Myndigheten för kulturanalys (2021a); s. 34 och Skatteverket

⁴³ Källa: Konstnärsnämnden, egen beräkning Samhällsanalys

⁴⁴ Myndigheten för kulturanalys (2021a); s. 33

Utblick 2021

Regeringen har utökat kris- och stimulansstöd för kulturområdet ytterligare med 1,3 miljarder varav Kulturrådet ska fördela 880 mnkr. Därutöver ska utlysas 3 miljarder evenemangstöd, 1 miljard till idrotten⁴⁵, 125 mnkr till statliga institutioner.

Regeringen beslutade att de tillfälliga statliga medlen som tillfördes kultursamverkanmodellen för förstärkningen av biblioteken och den musikaliska scenkonsten från och med 2021 har blivit permanent. För Västra Götaland handlar det om 14,4 miljoner kronor.

4.2 Västra Götalandsregionens krisinsatser för kultursektorn

Västra Götalandsregionen insåg redan i mars att intäktsbortfallet för de regionägda kulturbolagen och regionens externa partner skulle komma att bli stort med anledning av covid-19. Regionstyrelsen beslutade 31 mars om en kapitaltäckningsgaranti som gäller till 31 december 2022, på maximalt 700 mnkr till de regionägda kulturbolagen Göteborgsoperan, Göteborgs Symfoniker, Regionteater Väst och Film i Väst⁴⁶. Göteborgsoperan fick ett extra driftbidrag på 61 mnkr och 2,4 mnkr aktieägartillskott. Regionstyrelsen beslutade 14 april om hur VGR ska förhålla sig till externa parter av olika slag⁴⁷. För de 77 kulturverksamheterna med treårigt stöd⁴⁸ skapade beslutet förutsättningar för att medel kunde säkras trots förändringarna i den nya situationen med anledning av pandemin.

Därutöver beslutade kulturnämnden den 2 april⁴⁹ att frigöra medlen inom befintlig budget för följande stödåtgärder riktade på det fria kulturlivet och ideella kulturaktörer⁵⁰:

- Ytterligare 30 kulturstipendier à 30 000 kr
- 100 utbildningsstipendier à 17 000 kr och 300 000 kr till Kulturakademin för utbildningsinsatser
- Förstärkning av programmet för kulturella och kreativa näringar med 500 000 kr
- 1,5 mnkr till biografier som drivs av ideella aktörer
- 500 000 kr till lokalhållarna och föreningar
- Studieförbundens stödnivå för 2021 tillåts baseras på året 2019 och inte 2020.

Västra Götalandsregionens förvaltning för kulturutveckling tog åtgärder för att möta kulturaktörernas behov. En helpdesk för kulturaktörer inrättades under våren och har varit igång under resten av 2020. Syftet har varit att ge råd om vilka stödpaket som finns på

⁴⁵ Idrotten har tilldelats 1 335 mnkr hittills (maj 2021)

⁴⁶ RS 2020–01925

⁴⁷ RS 2020–02485

⁴⁸ Avser verksamheter med ett långsiktigt uppdrag, verksamhetsstöd eller kulturstrategiskt utvecklingsstöd

⁴⁹ KUN 2019–00520

⁵⁰ KUN 2020–00218 och Västra Götalandsregionens kulturnämnds årsredovisning 2020

nationell och regional nivå och stötta aktörerna i att ansöka. Några riktade satsningar för att stötta kulturlivet har också gjorts genom omdisponering av medel⁵¹:

- 25 stipendier à 20 000 kronor för enskilt residensarbete
- En förändring av reglerna för arrangörstöd för kultur för barn och unga, så att kommuner kunde behålla stöd även för inställda aktiviteter. Dessutom höjdes stödet så att stödet täckte 75 procent av kostnaden (istället för 50 procent).
- Ett engångsstöd på 800 000 kronor som fördelades till de kommunala biblioteken för att bidra till kostnadstäckning för deras ökade kostnader för utlån av e-böcker.

Utblick 2021

Den 2 april 2021 beslutade kulturnämnden att utöka budgeten för utvecklingsprojekt med 2 mnkr. Projektkriterierna har utvidgats så att det är möjligt att söka stöd även för insatser gällande omställning och återstart med anledning av covid19⁵². Dessutom beslutade kulturnämnden att avsätta 600 000 kronor för att dela ut ytterligare 20 kulturstipendier à 30 000 kronor 2021⁵³

⁵¹ Förvaltningen för kulturutveckling (2021); Årsredovisning 2020; s.13

⁵² KUN 2020-00402

⁵³ KUN 2021-00114

2021-05-11

Dokumentnamn: Coronapandemins effekter på kultursektorn i Västra Götaland

Diarienummer: KUN 2021-00241

Kontaktperson: Koen Braak, koncernavdelning Data och analys, Samhällsanalys

Telefon 073-074 58 89

E-post: koen.braak@vgregion.se

